Parašė ŽvejOK
Šeštadienis, 17 Lapkritis 2012 18:06

Lašišų ir šlakių žūklė pradeda priminti epidemiją – kiekvienais metais prie Neries, Šventosios, kitų Aukštaitijos ir Žemaitijos upių ji sutraukia vis daugiau spiningo ir muselinės brolių. Iš tikrųjų – ar lengva atsispirti pagundai ir žvejoti tokią „smulkmę“, kaip lydekas ar salačius, kai toje pat upėje gali „pasikinkyti“ ir nugalėti 10, 15 ar 20 kilogramų sveriančią didžuvę?

Nors lašiša atrodė nuvargusi, per fotosesiją galingai suspurdėjusi, ištrūko iš Algio rankų ir nukrito į kranto žvyrą. Guldyti žuvį ant kietos žemės ar akmenų nevalia – galima pažeisti apsauginį gleivių sluoksnį ar žvynų dangą. Tuomet gali įsimesti infekcija ir, nors žuvis bus paleista, išgyventi turės mažai galimybių. Bet visko pasitaiko – teliko išmatuoti nevykusiai iš rankų išsprūdusį laimikį

Tačiau ar taip jau lengva pagauti mūsų vandenyse lašišą? Kiek prireikia laiko, pastangų ir investicijų? Koks jausmas, pirmą kartą upėje „pasikinkius“ rimtą taškuotą „žvėrį“? Kalbiname dar „šviežius“ lašišautojus Algirdą Šiukšterį ir Liną Petrulionį.

„ŽvejOK“. Kiek laiko praėjo nuo to momento, kai pradėjote gaudyti ir kai iš tiesų pagavote?

Algirdas Šiukšteris. Seniau ne kartą žvejodamas Nemune lydekas ir salačius žiemą esu pagavęs šlakių, bet iki pernai metų rudens jų tikslingai negaudžiau. Praeitais metais, prisiklausęs kolegų įspūdžių ir ateinančių į parduotuvę klientų pasakojimų, „užsikabinau“ – užsispyriau pagauti lašišą ir pajusti, ką tai reiškia. Visą rudenį gana intensyviai „skalbiau“ vieną Žemaitijos upę, bet tuščiai. Pavyko pagauti ten labai gražių upėtakių, šapalų, bet šlakio ir lašišos – ne. Vėliau paaiškėjo, kad į tą upę jie atplaukia labai vėlai, faktiškai jau prasidėjus draudimui, tad nieko stebėtino. Tačiau rankų nenuleidau. Pavasarį toje pat upėje bandžiau gaudyti šlakius ir šį sykį pasisekė labiau – gal per trečią ar ketvirtą žūklę pagavau vieną, keli užkirsti atsikabino, paskui ištraukiau kitą. Ne ypač didelius, bet tai suteikė tikėjimo savo jėgomis ir įsitikinimo, kad pagauti galima.

Visgi tikrasis lūžis įvyko šių metų rudenį. Iš pradžių rugsėjo pradžioje gal kokio penkios žvejybos Neryje nebuvo sėkmingos. Matydavau vieną kitą lašišų pasirodymą, netgi sulaukiau keleto galingų – traukiančių iš užveržtos ritės valą – kibimų. Bet neištraukęs juk nepasakysi, kokia žuvis čia kibo. Tad teko tenkintis keletu pagautų salačių ir lydeka. Ir tada susibendravome su Linu. Pabandėme laimę jo atrastoje vietelėje Nemune ir jis, ir aš pagavome po savo Pirmąją. Maniškė buvo 1 m 10 cm, Lino – 1,04 m. Kadangi žuvis paleidome, tai tik išmatavome – pasverti nebuvo kaip. Nuo tos dienos viskas pasikeitė – abejonės dėl šio proceso efektyvumo išsisklaidė, liko tik vienintelis noras pagauti dar ir dar: kiekvieną laisvą minutę nerdavome prie upės ir spiningaudavome. Aš per kelias dienas pagavau dar dvi daugiau kaip metro ilgio lašišas – (vieną 115 cm), keletas užkibusių sugebėjo nutraukti ar nupjauti valus ar pavadėlius arba tiesiog atsikabinti. Na, bet juk sezonas tik prasideda (interviu imtas rugsėjo 15 dieną – red. past.) – viskas dar priešakyje. Svajoju per šį mėnesį pagauti didesnę lašišą už savo pirmąją, nors, bijau, bus nelengva – labai jau aukštai kartelę iš karto užsikėliau (juokiasi – red. past.).

Linas Petrulionis. Kaip ir Algis, tikslingai šias tauriąsias žuvis pradėjau gaudyti dar pernai. Sudomino Anatolijaus (Anatolijaus Ostapenkos – red. past.) pasakojimai ir noras truputį pakeisti žūklės sritį – prieš tai intensyviai spiningavau šapalus ir upėtakius, norėjosi kažko stambesnio. Nesu labai patyręs žvejys, pirmą kartą paėmiau į rankas spiningą, palyginti su Algiu, neseniai, tačiau jei jau ko imuosi, tai rimtai – negailiu nei laiko, nei kuro. Pirmosios žūklės, aišku, nebuvo rezultatyvios, nes tiesiog nelabai suvokiau, kur tų žuvų ieškoti, kaip jas gaudyti. Patarimų buvau prisiklausęs į valias, bet kai pradedi pats žvejoti, klausimų kyla daug daugiau. Dėkui Anatolijui – jis šiek tiek užvedė ant kelio, kur reikia ieškoti ir kaip gaudyti. Pirmąjį šlakį pagavau tikriausiai kokioje šeštoje ar septintoje žūklėje. Po to iki pat draudimo pabaigos nesisekė. Šių metų dvi sausio savaitės pasitaikė šiltos ir be ledo, tad nulėkiau su spiningu prie Šventosios ir pagavau dar vieną šlakį. Pavasarį užsiėmiau upėtakiais ir šiek tiek atitrūkau nuo šio reikalo, tačiau antroje vasaros pusėje sąmoningai ruošiausi tauriųjų žuvų sezonui, turėdamas tikslą pagauti lašišą. Šlakiai, aišku, yra gerai, bet visgi norėjosi pagauti tikrai didelę žuvį. Rugpjūčio mėnesį

kruopščiai rinkau ir tikrinau informaciją apie Nemune matytas ar pagautas lašišas. Žmonės linkę pasigirti, jei pagauna ar pamato, tiesa, dažniausiai ši informacija būna iš piršto laužta ar labai jau pagražinta. Pradedi ją tikrinti ir supranti, kad toje vietoje nei minėtos rėvos nėra, nei pats pasakotojas tikriausiai nėra buvęs. Paskambini pasitikslinti, kur tuos lašišų pasirodymus matė, – jis pataria paėjėti puskilometrį pasroviui, paskui – kilometrą prieš srovę, o po to – esą tiksliai nepamena. O ir gandai gana greitai plinta: jei kas nors iš tikrųjų pagavo kokią lašišaitę – po dienos ar dviejų jų pasidaro jau šešios ir dar bent trijose skirtingose vietose. Atsiranda ir „etatinių“ pasakorių – eina per žūklės parduotuves ir, matyt, iš neturėjimo ką veikti giriasi, kad pagavo lašišą.

Tik kiekvienoje parduotuvėje skirtingai – vienoje esą 16 kilogramų patiną Nemune prie Seredžiaus, kitoje – 12 kilogramų patelę Neryje ties Jonava, trečioje – dvi po dešimtį kilogramų sveriančias lašišas, ir abi Nemuno ir Neries santakoje. Visą tokią informaciją stengdavausi patikrinti vakare po darbo pasiėmęs šeimyną ir šunį, stengdamasis be spiningo pavaikščioti krantais ir stebėti upę, pakalbinti vietinius žvejus. Lašišos tikrai išduoda savo buveines ir po kurio laiko susidariau nuomonę, kur tų, kaip žvejai vadina, „išėjimų“ daugiausia ir kur vertėtų pabandyti laimę. Pamėginau pradžioje žvejoti vienas – lašišos iš tiesų vartosi, jų yra, ir ne viena, bet nekimba, nors tu ką. Paskambinau Algiui, jis pabandė ir mane kiek pamokė – pirmą dieną abu pagavome.

„ŽvejOK“. Koks jausmas, užkirtus ilgesnę nei metras galiūnę? Su kuo galima palyginti lašišos kibimą?

Algirdas Šiukšteris. Spiningauju Nemune ir kitur turbūt jau trečią dešimtmetį, esu pagavęs daugybę tikrai gražių žuvų, bet prisipažinsiu – lašišos kibimas verčia iš koto ir pavergia – nori tai patirti dar ir dar. Kiekviena užkirsta lašiša elgiasi vis kitaip – viena pasileidžia pasroviui, kita muistosi, trečia iškart šoka į orą, purtosi. Ir kova trunka skirtingą laiką – vienos pasiduoda labai greitai, kitos pakovoja ilgiau. Nors šiaip jau nėra taip sunku ją nugalėti, kaip kad įsivaizdavau iš pradžių, klausydamasis pasakojimų apie išvyniotus kelis šimtus metrų valo, lupamus nuo spiningo žiedelius ir panašiai. Manau, kad jei įrankiai normalūs, lašiša pačiupusi masalą tinkamai ir pats nesikarščiuoji, metrinę lašišą gali nesunkiai suvaldyti iš esmės nepasijudindamas iš vietos. Daugiausia problemų kyla, jei lašiša, gaudant blizge, netyčia užkimba už nugaros ar uodegos ir pasileidžia į srovę. Vieną tokią žuvį pasitaikė traukti – tikrai teko gerokai pabėgioti krantais. Aišku, nežinau, kaip būtų, jei užkibtų kokia 20 ar 30 kilogramų ar dar didesnė lašiša, – su tokiomis dar neteko kovoti. Bet manau, vis tiek susitvarkyčiau – tikrai neketinu savo 3 metrų iki 21 gramo galios „Aviduko“ keisti į galingesnį. Galbūt sunkiau būtų žvejojant kokioje nors nedidelėje ir labai sraunioje upėje, kurios krantais nepavaikščiosi, bet gaudant Nemune ar Neryje – nemanau, kad būtų kokių bėdų.

Linas Petrulionis. Pritariu Algiui – jei žuvis tikrai čiupo masalą ir kabliukai gerai įsikirto kur nors į žiomenis – ją nugalėti nėra labai sunku. Su pirmąja lašiša „žaidžiau“ ilgai, o su antrąja jau susitvarkiau gana gretai. Kadangi žuvį vis tiek paleidi, manau, kad geriau jau ją ištraukti greičiau – mažiau nuvargusi, ji greičiau atsigauna ir nuplaukia – ją po to trumpiau reikia srovėje „reanimuoti“. Teko ir nustebti – pradžioje įsivaizduodavau, kad lašiša kimba labai piktai kaip koks salatis ar sterkas. Bet visos mano ir Algio pagautos ar ištrūkusios lašišos kibo švelniai – patį kibimo momentą, nors abu žvejojame netampriais pintais valais, nelabai pavykdavo pastebėti. Tik pajauti, kad jau kažkas yra – kotas išlinksta ir suveikia ritės stabdžiai.

„ŽvejOK“. Visas lašišas paleidote. Ar sunku paleisti žuvį? Juk lašiša laikoma viena skaniausių žuvų ir šeimyna tokiu laimikiu tikriausiai apsidžiaugtų?

Linas Petrulionis. Tikrai ne. Nors nesu idėjinis „pagavai – paleisk“ metodo šalininkas, dažnai pasiimu maistui ir salatį, ir vieną kitą didesnį upėtakį, tačiau kai paimi į rankas tokią gražuolę, pilną ikrų, ar savo lizdą pasirengusį saugoti patiną – kažkaip ranka nekyla tokį nuostabų padarą nužudyti vien dėl kelių ar keliolikos kilogramų mėsos. Juk kad pagautum šią žuvį, nuvažiavai šimtus kilometrų, išleidai tūkstančius litų ir paaukojai daug gyvenimo valandų. Jei pasiimsi – sau

pačiam būsi juokingas, nes atrodys, kad visa tai paaukojai vien dėl to, kad pavalgytum žuvies. Nesakau, kad niekada nepasiimsiu, – gal užpildysiu licenciją ir pasiimsiu šiemet kokį šlakį, bet gaudyti lašišas tik „mėsai“ tikrai netraukia. O norint pasigirti bičiuliams laimikiu, tempti namo „lavono“ jau nebereikia – tam visada nešiojuosi fotoaparatą.

Algirdas Šiukšteris. Seniai praėjo laikai, kai žuvys buvo gaudomos dėl maistinių jų savybių. Nesakau, kad esu šventasis, – vieną kitą lydeką ar porą upėtakių per sezoną nudaigoju, tačiau žudyti lašišą tikrai gaila. Galų gale paleisdamas visada turi vilties, kad ją galbūt pagausi po ketverių metų (lašišos neršia mūsų upėse kas ketveri metai – red. past.), dar didesnę ir stipresnę. Arba jei ir nepagausi – iš jos ikrų užaugs nauja šių žuvų karta, kurias žvejosi po kažkiek metų. Juk gyveni ne vien šia diena.

„ŽvejOK“. Tačiau ne paslaptis, žvejų, paleidžiančių lašišas, net ir pagautas be licencijų, yra aiški mažuma. Teko girdėti ne vieną gandą, kad esą dėl to Aplinkos ministerijoje svarstoma sugrąžinti buvusią totalinio lašišų ir šlakių žūklės draudimo tvarką – ar nepanašu, kad žvejai savo nesąžiningumu patys sau „pakiš kiaulę“? Kaip būtų galima su tuo kovoti?

Linas Petrulionis (Algirdas Šiukšteris tuo metu kalba telefonu – tikslinasi, kur kažkas matė iššokančią lašišą – red. past.). Nors baudos už pagautas lašišas lyg ir nemenkos, tačiau, mano supratimu, ne baudų dydis, o jų neišvengiamumas iš tiesų drausmintų pažeidėjus. Iš esmės nematau aplinkosaugininkų prie vandenų, manau, kad dauguma jų dirba tik „popieriuje“, galų gale nėra didelė paslaptis – korupcija šioje institucijoje yra veikiau norma nei išimtis. Nesąžiningi žvejai puikiai tą žino ir pasveria situaciją. Tikimybė, kad pagaus, – palyginti nedidelė. O kad pagautam nepavyks „susitarti“ – dar mažesnė. Todėl ir rizikuoja.

„ŽvejOK“. O kaip pačių žvejų savimonė, garbės kodeksas?

Linas Petrulionis. Nelabai tikiu tokiais dalykais, bent jau kalbant apie viduriniąją ar vyresniąją kartą. Dauguma jų, kaip ir aš pats, užaugo sovietmečiu, kai iš gamtos buvo imama, kiek ji duoda ir dar daugiau. Tai tiesiog daugelio mūsų kraujyje glūdi. Štai auganti karta jau kitokia. Pavyzdžiui, mano vaikai be jokių dvejonių paleidžia žuvis, nesvarbu, ar tai aukšlė, ar lydeka, ir kitaip elgtis jų neprikalbinsi. Dauguma jų bendraamžių – taip pat. Tikiu, kad ilgainiui situacija tik gerės.

„ŽvejOK“. Ir pabaigoje dar vienas klausimas. Ką palinkėtumėte tiems, kurie tik ruošiasi pradėti gaudyti lašišas ir šlakius mūsų upėse? Nuo ko reikėtų pradėti?

Algirdas Šiukšteris (baigęs kalbėti ir, regis, sutaręs po pokalbio važiuoti pasižiūrėti – red. past.). Manau, kad nuo informacijos rinkimo ir upės stebėjimo. Jei iškart pulsi gaudyti pirmoje pasitaikiusioje vietoje, tai tikimybė visą sezoną nepamatyti nė vienos lašišos tikrai didelė. Ne vienas tą patyrė. Aišku, visada yra laimingo metimo tikimybė – atsitiktinai pagauti žuvį, tačiau manau, kad tuo kliautis kvaila. Sutinku, svarbu geras spiningas, svarbu masalai, tačiau pats svarbiausias dalykas yra rasti žuvį. O tai gali padaryti tik dažnai būdamas prie vandens – kito būdo nežinau.

Linas Petrulionis. Žvejoti jei ne kiekvieną, tai bent kas antrą dieną ar vakarą yra būtina, kad galėtum matyti, kas vyksta upėje. Lašišos ilgai neužsibūna vienoje vietoje – čia atplaukia, čia vėl juda tolyn. Šiandien jos buvo žemupyje, rytoj, žiūrėk, jau kur nors už keliasdešimt kilometrų. Jei mažai žvejosi – tikimybė pataikyti atsidurti tinkamu laiku tinkamoje vietoje bus tikrai nedidelė. Remdamasis sava patirtimi galiu pasakyti, kad labiau patyręs kolega, galintis patarti, taip pat sutrumpina kelią nuo žūklės pradžios iki stabilių laimikių. Tiesiog greičiau suvoki, kokiose vietose reikia šių žuvų ieškoti, kaip atrodo mažai pastebimi jų pasirodymai vandens paviršiuje, kokiais masalais ir kaip jas gaudyti. Neprisiperki tada tiek daug nereikalingų masalų,

negaišti laiko ten, kur nėra žuvų. Aš už pirmąsias pamokas esu dėkingas Anatolijui Ostapenkai – turbūt 80 procentų jo suteiktos informacijos pasitvirtino. Aišku, jis pasakė ne viską, bet juk ne viską galima gauti „pateiktą ant lėkštutės“, – reikia pribręsti ir atrasti pačiam. Kitas dalykas – šioje žūklėje tikrai verta dalytis informacija su draugais, tai visada palengvina paiešką. Kas kur matė lašišas pasirodant, kas kada ir ant ko pagavo. Šiuo atveju, kas valdo informaciją – tas laimi. Net ir žvejojant vienas šalia kito galima greičiau pagauti, nes vienas gaudo vienais masalais, kitas kitais. Kad ir mūsų su Algiu pavyzdys, kai sužvejojom pirmąsias rimtas žuvis: žūklavau vietoje, kur tikrai buvo nemažas lašišų susitelkimas dvi dienas, – nieko nepagavau. Atvažiavo Algis su kiek kitokiomis blizgėmis – iškart pagavo. Pabandžiau taip gaudyti ir aš – taip pat pavyko.

O šiaip pagrindinis patarimas būtų mažiau paisyti visokių plačiai paplitusių stereotipų ir nuomonių ir mąstyti savo galva, nevengti elgtis savaip. Ne vieną plačiai paplitusią teoriją esu sau pačiam paneigęs. Pavyzdžiui, prieš pradėdamas žvejoti lašišas įsivaizdavau, kad lašišos ir šlakiai apsistoja tik prie rėvų, intakų, kokių nors nuskendusių akmenų ir tik čia jas reikia gaudyti. Dabar taip nemanau – bent jau Nemune ir Neryje jų galima pagauti ir ten, kur dugnas smėlėtas ar žvirgždėtas, be jokių kerplėšų ar kliuvinių dugne, svarbu, kad jis būtų nelygus. Kitas dalykas – visur rašoma, kad lašišos ir šlakiai išveja kitas žuvis iš savo buveinių. Gal taip vėliau rudenį ir būna, tačiau rugsėjo pradžioje buvau liudininkas, kai toje pačioje vietoje, kur aš pagavau lašišą, mažesne blizge gaudęs kolega – du salačius. Kitą kartą atsitiko kitaip – žvejodamas vietoje, kur neseniai išsivertė lašiša, pagavau ešerį, o po kelių minučių užkirtau ir lašišą, tiesa, jos ištraukti tąkart nepavyko, bet faktas, kad ešerys buvo prie lašišos ir jos nesibaidė.

Tai tik keli pavyzdžiai. Manau, kad visada reikia galvoti savo galva, ir niekada neprašausi. Dar vienas dalykas – turėk kantrybės ir neskubėk palikti geros vietos – išlauk kibimo. Ir man, ir kitiems pasitaikė situacijų, kai lašišos kaišioja nugaras, bet visai nekimba. Mėtai mėtai kelias valandas – nieko. Papietauji, pailsi ir, žiūrėk, už kokios valandos žuvis čiumpa antrąkart užmetus.

„ŽvejOK“. Ačiū už pokalbį.

Mano pirmoji lašiša

Parašė ŽvejOK
Šeštadienis, 17 Lapkritis 2012 18:06

